

Politik Bilim

Bilim dili olarak Türkçe...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

"...bilgisayar sözcüğünün gereksizliği, komputer sözcüğünün olduğu gibi benimsenmesi gerektiği yolunda eleştirileri çok işittik: Bunun biraz da, düşünsel düzeyde dünyaya pek kapalı, Amerika'ya iyice açık olmamızdan kaynaklandığını düşünmekten kendimi alamıyorum."

Prof. Dr. A. Köksal

Yazılarımı yazarken diken üstünde gibiyimdir. Tedirginliğimin nedeni, ele aldığım konunun doğası gereği kullanmak durumunda olduğum bilim ve teknoloji terimleridir. Türkçe karşılıklarını mı kullansam; öyle yaparsam yazdığım iyi anlaşılır mı; yoksa o terimleri yaygın kullanıldıkları biçimleriyle yazdıktan sonra parantez içinde Türkçe karşılıklarını da mı versem? Hep iki arada bir derede kalırım...

Bazen, öyle bir terim olur ki, bunun için bulunan Türkçe karşılığı kullandığımda, ifade etmek istediğim kavramın yanlış anlaşılacağını düşünerek Türkçe karşılık kullanmaktan kaçınırım. Bu köşenin okuyucuları, örneğin, 'enformasyon' sözcüğü yerine 'bilgi' sözcüğünü bu nedenle bir türlü kullanmadığımı bilirler. Şimdi bu yazdığımı **Aydın Köksal** Hoca okuduysa benden umudunu tamamen kesecek; "ben bu adama yazdıklarımı boşuna mı gönderdim" diye düşünecektir. O öyle düşünebilir ama, kendisi aslında, sözünü ettiğim tedirginliğimin 'baş müsebbiplerindendir' ve birinin bir konuda tedirginlik duyması iyiye de yorulabilir...

Prof. Dr. Aydın Köksal'ı **bilişim** dünyamız yakından tanır. Aydın Hoca, **bilgisayar** bilimleri ve **bilgisayar yazılımı** alanlarında bir bilim insanı olarak tanındığı kadar bilişim alanındaki girişimciliğiyle de tanınır. Bugün bilgisayar yazılımı üreten şirketinin başındadır. Ama onun hem bilişim dünyasında hem de farklı çevrelerdeki tanınmışlığı, asıl, yazılım sanayimizin ve Türkçe bilişim dilinin gelişmesi için gösterdiği bitmez tükenmez çabadan kaynaklanır.

Aydın Hoca aynı zamanda bir dilbilimcidir. Doktorası 'bilişimsel dilbilimi' alanındadır. 1975'te verdiği doktora tezinin adı "A First Approach to A Computerized Model for the Automatic Morphological Analysis of Turkish"dir (kendisinin verdiği Türkçe karşılığıyla: Türkçenin Özdevimli Biçimbilgisi Çözümlemesine İlk Yaklaşım). Aydın Hoca dilbilim alanındaki birikimiyle Türk Dil Kurumu (kendisi "Atatürk'ün TDK'sı" diye belirtiyor) Yönetim Kurulu Üyeliği ve Terim Kolu Başkanlığı yaptı; "TDK'ya 1983'te devletçe el konmasından sonra" Dil Derneği'nin kuruluş çalışmalarına katıldı; Genel Yazmanlık ve Yönetim Kurulu Üyeliği gibi görevlerde bulundu. Dilbilimci olarak, en büyük hizmeti de, bir Türkçe bilişim terimleri sözlüğü yaratmak oldu. Aydın Hoca'nın Türkçe köklerden türettiği 2500 dolayında bilişim terimi var...

Onun türettiği '**bilgisayar**' terimini, Türkçe konuşan hemen herkes bilir. Yine onun türettiği '**bilgi işlem, bilişim, donanım, yazılım**' terimlerini de bilgisayarlarla ilişkisi olan hemen herkes bilir. Şunu da ben yeni öğrendim; diyor ki Aydın Hoca: "... 'yazılım' sözcüğünün (ABD'de 'hardware' karşıtı bir jargon olarak, ilk kez 1960 dolaylarında kullanılmış olan İngilizce 'software' sözcüğünü saymazsak), yeryüzünde herhangi bir ulusun [bu kavramı] kendi anadilinde [anlatmak için] kullandığı ilk ulusal terim olduğunu yıllar sonra anladım. 1966'da kullanmaya başladığım 'yazılım'ı, bizden tam 8 yıl sonra Fransızca 'le logiciel', daha sonra İtalyanca 'i sistemi logici', İspanyolca 'el logical' sözcükleri izlemişti."

Konu Aydın Hoca'dan ve onun dilbilimciliğinden açılmışken, onun, **Dil ile Ekin, Günlenmiş İkinci Yayın 2003** (Toroslu Kitaplığı; Kasım, 2003) ve **Yabancı Dille Öğretim: Türkiye'nin Büyük Yanılgısı** (Öğretmen Dünyası, Üçüncü Baskı; Aralık, 2006) adlarını taşıyan, dilbilim alanındaki iki önemli eserine işaret etmeden olmaz. Aydın Hoca, bunlardan ilkinde, genel olarak dil ve kültür ilişkilerini irdeliyor; ikincisindeyse yabancı dille öğretimin yanlışlığını ve yarattığı sorunları ortaya koyuyor. Bu bağlamda Türkçenin bir 'bilim ve teknik dili' olarak gelişmesi meselesini ele alıyor ve bu gelişmenin gerekli olduğuna işaretle, mümkün olduğunu da, örnekleriyle gösteriyor. Aydın Hoca bunları böyle bir anlatınca, bu köşenin yazılarını yazarken dilime ihanet mi ediyorum tedirginliğini duymamak ne mümkün...

CBT. 06 Şubat 2009